

**TRUNG TÂM NGHIÊN CỨU
MÔI TRƯỜNG VÀ CỘNG ĐỒNG**

BÁO CÁO 2010 - 2011

MỤC LỤC

Giới thiệu

Lời mở đầu

1. Chương trình: “Bảo tồn di sản – Bảo vệ tương lai: Thúc đẩy sự tham gia cộng đồng bảo vệ Hồ Hà Nội với cách tiếp cận hệ sinh thái”

Nghiên cứu xây dựng thông tin nền Hồ Hà Nội

- Ý tưởng
- Nghiên cứu hiện trạng Hồ Hà Nội
- Nghiên cứu thể chế quản lý Hồ Hà Nội
- Báo cáo: Hỗ trợ Cộng đồng bảo vệ Hồ Hà Nội: Báo cáo thông tin nền Hồ sáu quận/lỗi Hà Nội
- Nghiên cứu sâu về hồ tại 03 phường Nhật Tân, Quảng An, Vĩnh Tuy

Công tác truyền thông và nâng cao nhận thức môi trường

- Trang Website Hồ Hà Nội
- Ra mắt bản đồ Hồ
- Newsletter

Xây dựng cộng đồng tiên phong bảo vệ hồ Hà Nội

- Hội phụ nữ tiên phong bảo vệ hồ Hà Nội
- Hưởng ứng chiến dịch Hãy làm cho thế giới sạch hơn - Clean Up the World 2011

Sinh hoạt học thuật

- Tiếp cận hệ sinh thái trong quản lý và bảo tồn Hồ Hà Nội – chuẩn bị cho Hội thảo Quốc tế về Hồ Hà Nội 2012

2. Chương trình cộng đồng giám sát môi trường

- Điều tra năng lực giám sát môi trường cộng đồng đối với khu công nghiệp tập trung vùng Đồng bằng Bắc Bộ

3. Chương trình nghiên cứu Môi trường và Xóa đói giảm nghèo tại Hướng Hóa – Quảng Trị

- Phân vi sinh nhả chậm khôi phục dinh dưỡng cho đất trồng sản Hướng hóa Quảng trị
- Đánh giá thực trạng sự tiếp cận các dịch vụ xã hội của đồng bào dân tộc thiểu số vùng trồng cây nguyên liệu công nghiệp

Hoạt động nội bộ

- Xây dựng năng lực tổ chức

Các đối tác/ Phương hướng phát triển 2012

GIỚI THIỆU

Thành lập cuối năm 2009 trực thuộc Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam, Trung tâm Nghiên cứu Môi trường và Cộng đồng (tên viết tắt là CECR) tập hợp các nhà khoa học, các cán bộ có tâm huyết để nghiên cứu và thực hiện các đề tài, dự án bảo vệ môi trường dựa vào cộng đồng nhằm hỗ trợ nâng cao chất lượng, phát triển kinh tế - xã hội, xóa đói giảm nghèo ở Việt Nam. Trung tâm tập trung nghiên cứu các vấn đề về quản trị các tài nguyên chung, thể chế, chính sách, đối thoại chính sách và đưa ra các giải pháp khuyến nghị nhằm thay đổi phương thức quản lý, khôi phục và bảo vệ môi trường, nâng cao hiệu quả sử dụng xã hội và kinh tế tài nguyên.

Những thực hành tốt nhất sẽ được tham khảo, nghiên cứu thông qua các dự án cụ thể, huy động sự tham gia của cộng đồng dân sự, các nhà khoa học, các doanh nhân, các nhà làm công tác truyền thông vào các hoạt động bảo vệ môi trường tạo ra các kết quả cụ thể, từng bước thay đổi thái độ và hành vi của cộng đồng nhằm bảo vệ môi trường tích cực, cụ thể, hiệu quả hơn.

LỜI MỞ ĐẦU

Tháng 10 năm 2010, Trung tâm Nghiên cứu Môi trường và Cộng đồng ra mắt Báo cáo Thông tin nền về Hồ Hà Nội như một món quà chào mừng 1000 năm Thăng Long. Báo cáo đã được xây dựng với sự tham gia tình nguyện của trên 150 các nhà khoa học, các sinh viên, các nghệ sỹ, các chị phụ nữ, các công ty truyền thông và sự ủng hộ của các cơ quan đoàn thể. Đó cũng chính là cách tiếp cận của Trung tâm trong các hoạt động môi trường: Sự tham gia, thái độ và ứng xử của cộng đồng trong công tác bảo vệ môi trường mang tính quyết định.

Năm 2011 chúng tôi tiếp tục các hoạt động theo định hướng đặt ra nhằm hỗ trợ cộng đồng tham gia bảo vệ môi trường. Website về Hồ Hà nội đã kịp thời đưa báo cáo thông tin về Hồ và bản tin trực tuyến đến cộng đồng thông qua internet. Tháng 08 năm 2011, Website <http://cecr.vn> đã vinh dự lọt vào vòng chung kết của Giải thưởng Bùi Xuân Phái: Vì tình yêu Hà Nội. Website và Bản tin Hồ Hà Nội đã hỗ trợ cho các nhà nghiên cứu, các sinh viên và các nhà hoạt động môi trường những thông tin tri thức về môi trường nói chung và về Hồ Hà Nội nói riêng. Trong khuôn khổ chương trình Hồ Hà Nội, Trung tâm tiếp tục có các nghiên cứu sâu về một số cá thể Hồ Hà Nội, xây dựng chương trình tập huấn nâng cao năng lực cho cộng đồng, đặc biệt cho các Hội Phụ nữ, các Hội Cựu chiến binh, và các chương trình môi trường cho thanh thiếu niên làm tiền đề cho các hoạt động triển khai các mô hình khôi phục, quản lý và bảo vệ Hồ Hà Nội trong tương lai. Đây là các nghiên cứu sâu tạo dựng nền tảng ban đầu cho chương trình nghiên cứu Quản trị nước mặt đô thị Việt Nam của Trung tâm.

Năm 2010 - 2011, Trung tâm đã đề xuất và triển khai các hoạt động hợp tác với doanh nghiệp kinh doanh cùng người nghèo, Nhà máy Tinh bột Sắn Hướng Hóa, Quảng trị trong dự án khôi phục dinh dưỡng đất trồng sắn sử dụng phân vi sinh nhả chậm được sản xuất từ phế thải trong sản xuất tinh bột sắn. Dự án đã giúp 5000 hộ nông dân Pa kô Vân kiều nâng cao sản lượng sắn, xóa đói giảm nghèo bền vững, triệt để sử dụng phế thải, giải quyết vấn đề môi trường của nhà máy. Trung tâm tiếp tục các hoạt động phát triển cùng với Nhà máy Tinh bột Sắn Hướng Hóa nhằm đưa ra các mô hình sản xuất, bảo vệ môi trường, tái sử dụng phế liệu sản xuất điện, hỗ trợ kinh tế quy mô hộ gia đình, nâng cao đời sống cho đồng bào thiểu số Pako, Vân Kiều.

Ngoài ra các đề tài nghiên cứu về tiếp cận dịch vụ xã hội cơ bản của đồng bào dân tộc thiểu số vùng trồng cây nguyên liệu công nghiệp cũng được triển khai.

Về công tác Quản trị môi trường, các cán bộ của Trung tâm cùng với các cán bộ của Dự án Việt Nam Canada xây dựng năng lực cấp tỉnh về Quản trị môi trường đã nghiên cứu phương pháp xây dựng quản lý chiến lược ô nhiễm công nghiệp tại các tỉnh. Trung tâm cũng xây dựng các trường hợp điển hình về ngăn ngừa ô nhiễm tại nguồn của các doanh nghiệp phục vụ cho công tác tập huấn cho các

doanh nghiệp về quản lý môi trường và nâng cao trách nhiệm xã hội. Trong lĩnh vực này, nghiên cứu về sự tham gia cộng đồng giám sát môi trường khu công nghiệp được tiến hành.

Trong hai năm qua Trung tâm đã từng bước xây dựng đội ngũ cán bộ, vừa làm vừa học và đã tạo được những nền tảng ban đầu. Những năm tiếp theo Trung tâm sẽ tiếp tục nâng cao năng lực về chuyên môn và quản lý, xây dựng các đối tác phát triển để tạo ra các kết quả cụ thể hơn, tầm ảnh hưởng rộng hơn. Báo cáo đầu tiên của Trung tâm sẽ phản ánh các kết quả hoạt động trong hai năm khởi nghiệp 2010 – 2011. Đó là những viên gạch nhỏ bé đóng góp vào sự nghiệp môi trường của đất nước.

Nhân dịp này, tôi xin bày tỏ lời cảm ơn chân thành tới Bộ Khoa học Công nghệ, Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam, Quỹ Bảo vệ Môi trường Việt Nam, Trường Đại học Bách khoa Hà nội, Trường Đại học Xây dựng, Nhà máy Tinh bột Sắn Hướng Hóa Quảng trị, Hội phụ nữ các Phường Hoàng Văn Thụ, Quảng An, Nhật Tân, Ngọc Khánh, Trường Cán bộ Nữ Trung ương, Thư viện Quốc gia Việt Nam, VTV2, Công ty Truyền thông Galaxy, và các nhà khoa học, các đồng nghiệp, các em học sinh, sinh viên đã tham gia hợp tác hiệu quả với Trung tâm trong thời gian qua. Đặc biệt Trung tâm xin được cảm ơn các nhà tài trợ Quỹ Bảo vệ môi trường Việt Nam, Đại sứ quán Cộng hòa Séc, Đại sứ quán Mỹ, Tổ chức Bảo tồn Thiên nhiên Quốc tế (IUCN) đã hỗ trợ dự án Hồ Hà Nội. Sự hợp tác hiệu quả này là một chứng minh quan trọng về sự tham gia của các bên trong công tác bảo vệ môi trường và chúng tôi hy vọng sự hợp tác này sẽ tiếp tục được mở rộng về chiều sâu và chiều rộng.

Nguyễn Ngọc Lý
Giám đốc

1. Chương trình “Bảo tồn di sản – Bảo vệ tương lai: Thúc đẩy sự tham gia cộng đồng bảo vệ Hồ Hà Nội với sự tiếp cận hệ sinh thái”

Khởi nguồn ý tưởng

Xuất phát từ một suy nghĩ đơn giản: Nếu mỗi ao, hồ Hà Nội được cộng đồng nhân dân ở đó đồng thuận tham gia bảo vệ, không xả rác, nước thải xuống hồ bừa bãi, tham gia giám sát sức khỏe sinh thái của hồ, cùng nhau xây dựng và bảo vệ bờ và hành lang bờ, giữ từng mét hồ ao, chắc chắn hệ thống hồ ao sẽ được khôi phục và bảo tồn bền vững, tôn tạo mỹ quan cho thành phố. Cách làm này thành công sẽ giúp cho nguồn vốn của nhà nước và xã hội đầu tư cho cải tạo hồ đạt hiệu quả mong muốn. Dự án: “Bảo tồn di sản - Bảo vệ tương lai: Tiến tới bảo vệ bền vững hệ thống Hồ Hà Nội với sự tham gia của cộng đồng” được xây dựng từ suy nghĩ trên nhằm đóng góp vào công tác cải tạo môi trường Hồ Hà Nội, chào mừng đại lễ kỷ niệm 1000 năm Thăng Long – Hà Nội 2010. Mục tiêu của dự án là tạo một bức tranh tổng thể về ao, hồ, đầm trong 6 quận Hà Nội về số lượng cũng như hiện trạng môi trường hiện nay. Bức tranh cụ thể đó sẽ được sử dụng như thông tin nền về hồ Hà Nội, tạo bản lề và công cụ, nền tảng thông tin cho cộng đồng, các nhà làm kế hoạch và chính sách, các nhà khoa học sử dụng để tham khảo và thực hiện các sáng kiến bảo vệ hồ, giúp giảm thiểu các rủi ro và nguy cơ mà hệ thống hồ đang phải đối mặt. Đây có thể coi là điểm khởi đầu cho một quá trình dài hơn với kế hoạch hoạt động cụ thể huy động các cộng đồng liên quan vào bảo vệ giám sát hồ.

Nghiên cứu hiện trạng Hồ Hà Nội

Nghiên cứu hiện trạng hồ Hà Nội được tiến hành từ tháng 02/2010 đến tháng 08/2010 bao gồm: nghiên cứu hiện trạng diện tích, vị trí và cộng đồng xung quanh hồ; hiện trạng chất lượng nước hồ và hiện trạng bờ và hành lang bờ. .

Hoạt động nghiên cứu hiện trạng diện tích vị trí tương đối được các giáo viên và sinh viên trường Đại học Xây dựng hỗ trợ thực hiện. Trong 80 các hồ ao được đo đạc khảo sát hiện trạng, các kết quả thể hiện bao gồm tên, địa chỉ, vị trí, diện tích, ngày, tháng, năm đo và tỷ lệ. Bản hiện trạng thể hiện sơ bộ về cộng đồng sống xung quanh hồ bao gồm các nhà dân, các cơ quan, các chùa, đình, các trường học, các xí nghiệp, các nghĩa trang và những thành phần quan trọng khác. Các thảm thực vật, các vườn rau, vườn hoa, các bãi đỗ xe, các bãi rác thải phế liệu cũng được thể hiện khá cụ thể. Trong số 80 hồ được đo, số ao hồ có diện tích từ 1000 mét vuông trở lên chiếm 76%, các hồ có diện tích dưới 500 mét vuông chiếm 17,5%, số hồ từ 500 mét vuông đến 1000 mét vuông chỉ khoảng 6%.

Hoạt động nghiên cứu hiện trạng chất lượng nước, đánh giá môi trường bờ và hành lang bờ các hồ được nhóm giảng viên và sinh viên trường Đại học Bách Khoa Hà Nội hỗ trợ thực hiện. Nhóm nghiên cứu tiến hành khảo sát chất

lượng nước của 80 hồ, ao trong tổng số 120 hồ, tiến hành nghiên cứu, phân tích chất lượng của 200 mẫu nước. Việc nghiên cứu tập trung vào các hồ đang bị ô nhiễm, có nguy cơ bị thu hẹp và giảm độ sâu, các hồ chưa được khảo sát, nghiên cứu. Kết quả phân tích cho thấy, tất cả các hồ đều bị ô nhiễm nước. Có tới 71% hồ có giá trị BOD5 vượt quá tiêu chuẩn cho phép ($>15\text{mg/l}$), 14% hồ bị ô nhiễm hữu cơ rất nặng, 32 % hồ bị ô nhiễm nhẹ.

Kết quả khảo sát hành lang bờ của 120 ao, hồ cho thấy khoảng 26% hồ, ao chưa được kè bờ, môi trường các bờ quanh hồ bị xuống cấp khá nặng nề, một số hồ ao có nguy cơ bị lấn chiếm cao.

Nghiên cứu thể chế quản lý Hồ Hà Nội

Nghiên cứu thể chế về quản lý Hồ Hà Nội nhằm có được sự hiểu biết sâu sắc về cơ chế quản lý các Hồ Hà Nội hiện nay, trên cơ sở đó xác định những khó khăn, thách thức cũng như các cơ hội bảo vệ hồ theo phương pháp tiếp cận hệ sinh thái có sự tham gia cộng đồng.

Nghiên cứu thể chế được các chuyên gia về môi trường và Trung tâm nghiên cứu Môi

trường và Cộng đồng tiến hành từ tháng 5/2010 đến tháng 8/2010 với sự tham gia của các đại diện cộng đồng ở các điểm hồ Đền Lừ và hồ Hữu Tiệp, các nhà văn hóa, các nhà nghiên cứu và những người yêu mến hồ Hà Nội.

Phương pháp nghiên cứu bao gồm nghiên cứu tham khảo tài liệu trong và ngoài nước, nghiên cứu điển hình hai trường hợp về quản lý hồ với phương pháp phỏng vấn sâu các thành phần liên quan ở cơ sở và phương pháp hội thảo, thảo luận có sự tham gia của cộng đồng. Kết quả nghiên cứu thể chế gồm các nội dung: Phân tích khung pháp lý và quản lý nhà nước về hồ hiện nay; Công tác quản lý ao hồ Hà Nội; Các thách thức và bất cập trong công tác quản lý hồ Hà Nội; Quản lý ao hồ theo cách tiếp cận hệ sinh thái có sự tham gia của cộng đồng.

Báo cáo: “Hỗ trợ cộng đồng tham gia bảo vệ Hồ Hà Nội – Báo cáo thông tin nền Hồ sáu quận lõi Hà Nội”

Dựa trên các kết quả nghiên cứu hiện trạng diện tích, vị trí, chất lượng nước, hiện trạng bờ và hành lang bờ hồ, nghiên cứu thể chế và quản lý hồ Hà Nội, kết quả ý kiến thu được từ các hội thảo, 23 khuyến nghị cụ thể đã được đề xuất cho các cấp thành phố, cấp quận, cấp phường và cấp cộng đồng trong công tác bảo vệ Hồ Hà Nội. Các kết quả này đã được tổng hợp và trình bày trong quyển sách “Hỗ trợ cộng đồng bảo vệ hồ Hà Nội – Báo cáo thông tin nền Hồ sáu quận lõi Hà Nội”, xuất bản tháng 10/2010.

Lễ ra mắt Báo cáo: Hỗ trợ cộng đồng bảo vệ hồ Hà Nội – Báo cáo thông tin nền hồ sáu quận lõi Hà Nội

Ngày 14/10/2010, Trung tâm Nghiên cứu Môi trường và Cộng đồng cùng Quỹ Bảo vệ Môi trường Việt Nam và Đại sứ Cộng hòa Séc tại Việt Nam tổ chức Lễ giới thiệu báo cáo: Hỗ trợ cộng đồng bảo vệ hồ Hà Nội – Báo cáo thông tin nền hồ sáu quận lõi Hà Nội.

Thư trưởng Bộ Khoa học Công nghệ Nguyễn Quân, Đại sứ Micheal Kral của Cộng hòa Séc tại Việt Nam, ông Nguyễn Hoan, Chủ tịch Hội Khoa học và Kỹ thuật Hà Nội cùng đông đảo các nhà khoa học, các cộng đồng dân sự, và các hãng truyền thông đã tham gia lễ ra mắt báo cáo.

Thư trưởng Nguyễn Quân đánh giá cao nỗ lực của Trung tâm đã cho ra mắt một sản phẩm khoa học có tính áp dụng thực tiễn cao. Đã có trên 60 bài báo và 4 hãng truyền hình đưa tin về sự kiện. Một số trường đại học đã đưa quyển sách vào mục sách tham khảo giảng dạy và nghiên cứu cho sinh viên.

Thư trưởng Bộ Khoa học Công nghệ Nguyễn Quân, phát biểu tại lễ ra mắt Báo cáo

Nghiên cứu sâu các hồ, ao tại 03 phường Nhật Tân, Quảng An, Vĩnh Tuy

Năm 2011, nhóm nghiên cứu CECR tiếp tục tiến hành thực hiện nghiên cứu sâu về diện tích, chất lượng nước, hiện trạng đới bờ và hiện trạng khai thác sử dụng của 19 ao, hồ cụ thể tại 03 phường Nhật Tân, Quảng An, Vĩnh Tuy. Những nghiên cứu này nhằm xây dựng lộ trình và mô hình khôi phục quản lý ao hồ Hà Nội, tích hợp các biện pháp công trình và phi công trình và sự tham gia của cộng đồng.

LỄ RA MẮT WEBSITE HỒ HÀ NỘI VÀ BẢN ĐỒ CÁC HỒ SÁU QUẬN LỖI HÀ NỘI

Hà Nội, Thứ Năm ngày 30/6/2011

CÙNG CHUNG TAY BẢO VỆ HỒ HÀ NỘI

Ra mắt Website và bản đồ hồ Hà Nội

Ra mắt Website và bản đồ hồ Hà Nội
[Http:// www.cecr.vn](http://www.cecr.vn)

Ngày 30 tháng 6 năm 2011, tại Hội trường lớn Thư viện Quốc Gia Hà Nội, Trung tâm Nghiên cứu Môi trường và Cộng đồng – CECR đã cho ra mắt Website Hồ Hà Nội với mục đích xây dựng một mạng lưới kết nối cộng đồng gìn giữ và bảo vệ các Hồ ở Hà Nội, hỗ trợ sự hợp tác chia sẻ thông tin giữa các chuyên gia môi trường, các nhà quản lý, các doanh nghiệp và cộng đồng dân cư vùng hồ. Đây là nơi truy cập thông tin khoa học, giúp tìm hiểu các phương thức truyền thống và hiện đại để bảo vệ hồ, đóng góp các sáng kiến, chia sẻ kinh nghiệm để chung tay bảo vệ, giám sát môi trường xung quanh các hồ.

Buổi lễ đã thành công tốt đẹp với sự tham gia của hơn 100 khách mời đến từ các cơ quan đoàn thể và gần 60 đại diện các cơ quan thông tin báo chí. Đặc biệt Thứ trưởng Bộ Khoa học Công nghệ - ông Nguyễn Quân đã tới khai mạc buổi lễ. Ông Quân phát biểu: “ Thực tế Hồ Hà Nội không đơn thuần chỉ là Hồ mà nó còn là nơi lưu giữ thông tin, giá trị quý giá về lịch sử, văn hóa của Hà Nội từ sơ khai trải qua nhiều thế kỷ đến nay. Rất đáng tiếc sau nhiều năm

chúng ta vẫn không có chiến lược quy hoạch bảo tồn, gìn giữ các hồ làm cho nhiều hồ đã không còn nguyên vẹn thậm chí bị tàn phá mất đi nhiều phần giá trị của nó. Vì vậy ý tưởng dự án huy động cộng đồng tham gia bảo vệ hồ là một ý tưởng tốt. Website sẽ là công cụ mạnh giúp thúc đẩy sự tham gia hợp tác các bên để bảo vệ Hồ.”

Tham gia buổi lễ còn có nhiều nhà khoa học về Hồ và đông đảo các nhà khoa học, các nhà hoạt động xã hội, đại diện các cộng đồng và các sinh viên đến từ các trường đại học.

Thông tin về buổi lễ đã được đăng tải trên khoảng 10 báo giấy, hơn 60 báo mạng và nhận được sự quan tâm sâu sắc của cộng đồng cư dân mạng trên cả nước, đặc biệt là những người sống và làm việc tại Hà Nội.

Website Hồ Hà Nội:

<http://www.cecr.vn/>

Trang web “Hồ Hà Nội ” gồm các trang: Trang Hồ Hà Nội (Chương trình bảo vệ Hồ Hà Nội với sự tham gia của cộng đồng theo hướng tiếp cận hệ sinh thái, Định nghĩa Hồ khỏe, Vai trò của các bên liên quan, Các hợp phần); Trang Sách Hồ Hà Nội; Trang Cộng đồng bảo vệ hồ - Trang Bản tin điện tử về Hồ Hà Nội hàng tháng chia sẻ các thông tin bổ ích về hồ Hà Nội và tin chia sẻ của cộng đồng về tình trạng ao, hồ; Trang Thư viện ảnh – Trình bày ảnh của 120 ao, hồ trên địa bàn 06 quận lõi Hà Nội; CECR...

Đặc biệt, trang web đăng tải toàn bộ nội dung cuốn sách thông tin về hồ 6 quận lõi Hà Nội. Bạn đọc có thể đóng góp ý kiến, cung cấp các thông tin, cho trung tâm bằng cách gửi email qua mục Liên hệ của website.

Website Hồ Hà Nội lọt vào chung kết giải thưởng Bùi Xuân Phái “Vì Tình Yêu Hà Nội”

háng 8 năm 2011, Website Hồ Hà Nội đã vinh dự được lọt vào vòng chung kết “Giải thưởng Bùi Xuân Phái: Vì tình yêu Hà Nội”. Đây là giải thưởng thường niên của Báo Thể thao Văn hóa và của gia đình cố Họa sĩ Bùi Xuân Phái thành lập để trao cho các hoạt động có giá trị, gắn bó với các mặt đời sống văn hóa vì tình yêu với Hà Nội.

Chú thích:

"Giải thưởng Bùi Xuân Phái: Vì tình yêu Hà Nội được thành lập theo sáng kiến của gia đình Bùi Xuân Phái và báo Thể thao & Văn hóa nhằm tôn vinh sự nghiệp của Bùi Xuân Phái và tiếp nối tình yêu Hà Nội của ông. Giải thưởng được trao hàng năm cho những Tác giả, Tác phẩm, Công trình, Hoạt động, Ý tưởng có hàm lượng nghệ thuật và khoa học cao gắn bó với các mặt đời sống Hà Nội và thấm đượm một tình yêu Hà Nội".

BẢN TIN ĐIỆN TỬ HỒ HÀ NỘI

Bản tin điện tử Hồ Hà Nội nhằm cập nhật các thông tin về Hồ Hà Nội và thúc đẩy việc chia sẻ thông tin, trao đổi kinh nghiệm về sự tham gia của cộng đồng và cách tiếp cận hệ sinh thái trong công tác bảo tồn và bảo vệ Hồ Hà Nội. Sự phát triển đô thị của Hà Nội một mặt tạo áp lực cho hệ sinh thái, mặt khác đòi hỏi việc giữ gìn Hồ Hà Nội giúp cho Hà Nội phát triển hiện đại mà vẫn gắn gũi với thiên nhiên.

Số đầu tiên của bản tin chính thức được xuất bản tháng 8/2011, các số tiếp theo được ra hàng tháng và được đăng trên Chuyên mục Cộng đồng tại website: <http://cecr.vn>.

Nội dung của Bản tin điện tử gồm các Chuyên mục: Tin ngắn – chia sẻ các hoạt động, thông tin mới nhất về các hoạt động CECR và hồ Hà Nội; Chuyên mục Sinh thái đô thị - chia sẻ các kiến thức về Hệ sinh thái, những mô hình hồ đẹp trên thế giới...; Chuyên mục Thương nhớ 12 - những nét đẹp của Hà Nội; Chuyên mục Bạn đọc chia sẻ - các ý kiến đóng góp và chia sẻ của cộng đồng về hồ Hà Nội.

Bản tin điện tử đã nhận được nhiều hồi âm tích cực và các đóng góp quý báu từ các độc giả.

Xây dựng cộng đồng tiên phong bảo vệ Hồ Hà Nội

Hội Phụ nữ phường Hoàng Văn Thụ và phong trào “Xanh – Sạch – Đẹp” ở Hồ Đền Lừ

Hội phụ nữ phường Hoàng Văn Thụ - quận Hoàng Mai là một tổ chức luôn đi đầu trong các hoạt động bảo vệ môi trường của phường, hội phụ nữ luôn là lực lượng tiên phong từ tuyên truyền vận động đến những việc làm thiết thực.

Trong những năm gần đây, hội đã tích cực thực hiện khẩu hiệu “Năm không ba sạch (sạch nhà – sạch bếp – sạch ngõ)”, mỗi chi hội phụ nữ tự quản tuyến đường tại khu dân cư mình sinh sống, cùng chung tay bảo vệ môi trường Hồ.

Hồ Đền Lừ là một hồ nhân tạo lớn, là nơi vui chơi giải trí duy nhất của nhân dân trong phường Hoàng Văn Thụ vì vậy các hội viên phụ nữ trong khu dân cư ý thức được rằng bảo vệ hồ xanh – sạch – đẹp là hoạt động thiết thực, mang lại cho họ môi trường sống trong lành, khỏe mạnh hơn.

Vì hồ là không gian công cộng duy nhất trong khu vực, hội phụ nữ đã vận động phong trào

giữ sạch hồ. Hội đã tổ chức việc giám sát nhắc nhở người dân không vứt rác bừa bãi, các tổ phụ nữ chia nhau giám sát từng khu vực. Hồ Đền Lừ đã thực sự trở thành trung tâm các hoạt động cộng đồng. Hội phụ nữ phường còn tiếp tục phát động phong trào xanh sạch đẹp nở hoa, bố trí thêm các thùng rác quanh hồ và giao cho từng hộ quanh hồ quản lý khuôn viên hồ trước cửa nhà mình.

Năm 2010, Hội Phụ nữ Phường Hoàng Văn Thụ đã đón tiếp bà Anne Castle, Thứ trưởng Bộ Nội địa phụ trách các vấn đề về nước và khoa học của Mỹ sang thăm Việt Nam, chia sẻ các công việc của Hội với công tác bảo vệ hồ. Bà Anne Castle đã đến thăm Hồ và bày tỏ sự khâm phục với các việc làm của chị em phụ nữ: “Đây là thành công rất lớn. Sự thành công này không chỉ thế hệ ngày nay được hưởng mà còn để cho các thế hệ mai sau. Chị em phụ nữ ở đây đã làm công việc của cả cộng đồng”.

Với sự tâm huyết và nỗ lực không ngừng, Hội phụ nữ phường Hoàng Văn Thụ và cộng đồng đang làm hồ Đền Lừ ngày càng đẹp hơn, trở thành trung tâm sinh hoạt cộng đồng của phường và khu lân cận.

CECR tham gia hưởng ứng chiến dịch Hãy làm cho thế giới sạch hơn - Clean Up the World 2011

Hưởng ứng chiến dịch Hãy làm cho Thế giới sạch hơn, ngày 17 tháng 9 năm 2011, Trung tâm Nghiên cứu Môi trường và Cộng đồng đã có mặt tại công viên Thống Nhất tham gia sự kiện này. Sự kiện do Sở Tài nguyên và Môi trường Hà Nội, Đại sứ quán Australia, Tổng cục Môi Trường đồng phối hợp tổ chức. Chủ đề của chiến dịch năm 2011 là “Nơi sinh sống của chúng ta... Hành tinh của chúng ta... Trách nhiệm của chúng ta”.

Cùng tham gia hoạt động thu gom rác thải, Trung tâm Nghiên cứu Môi trường và Cộng đồng đã dọn dẹp một phần khuôn viên công viên và đoạn đường dạo quanh hồ Bảy Mẫu.

Sinh hoạt học thuật: “Tiếp cận hệ sinh thái trong quản lý và bảo tồn Hồ Hà Nội - chuẩn bị cho Hội thảo quốc tế về Hồ Hà Nội 2012”

Sinh hoạt học thuật là một hoạt động khoa học thường xuyên của Trung tâm, nhằm chia sẻ các kiến thức, kinh nghiệm về các lĩnh vực môi trường. Tham gia các buổi sinh hoạt học thuật này gồm nhiều chuyên gia từ các lĩnh vực khác nhau như Bà Lê Thanh Bình: Nguyên Quyền Cục trưởng cục Bảo tồn đa dạng sinh học. Bà Vũ Thị Minh Hoa: Trợ lý giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Tài nguyên môi trường. GS. Mai Đình Yên: Chuyên gia có kinh nghiệm về hồ Hà Nội. PGS. Hồ Thanh Hải: Chuyên gia về sinh thái hồ - Viện Sinh thái và Tài nguyên Sinh vật. PGS. Nguyễn Hồng Thục: Viện Nghiên cứu Định cư. Ts. Hoàng Thị Thu Hương: Viện Khoa học và Công nghệ Môi trường, Đại học BKHN.

Nội dung của buổi thảo luận bàn về những rào cản khi triển khai các dự án cho sự tham gia của cộng đồng, xác định các ưu tiên và phương thức tiếp cận. Năm 2011 nhóm sinh hoạt học thuật thảo luận và lên công tác chuẩn bị cho Hội thảo quốc tế 2012 về “Sử dụng bền vững hồ Hà Nội dựa vào cộng đồng trong bối cảnh đô thị hóa và biến đổi khí hậu”.

2. Chương trình Cộng đồng giám sát môi trường

Điều tra năng lực giám sát môi trường cộng đồng khu công nghiệp

Theo báo cáo hiện trạng Môi trường quốc gia 2009 về Môi trường khu công nghiệp Việt Nam cho thấy khoảng 70% nước thải từ các khu công nghiệp được xả thẳng ra các nguồn tiếp nhận không qua xử lý đã gây ô nhiễm môi trường mặt nước. Ngày càng nhiều các cuộc điều tra, các vụ khiếu kiện phản ánh bức xúc và tác hại sức khỏe người dân lân cận khu công nghiệp. Báo cáo nhấn mạnh việc cần tăng cường sự tham gia của cộng đồng vào công tác bảo vệ khu công nghiệp, khuyến khích xã hội hóa hoạt động bảo vệ môi trường, nâng cao nhận thức và năng lực cho cộng đồng, công bố phổ biến thông tin cho cộng đồng quanh khu vực khu công nghiệp.

Vai trò giám sát và kiểm tra của cộng đồng có ý nghĩa đặc biệt trong việc phát hiện các hành vi vi phạm môi trường. Để việc giám sát hiệu quả đòi hỏi cộng đồng cần có kiến thức cơ bản về sinh thái, môi trường, pháp luật và trình độ tổ chức.

Năm 2011, CECR đã triển khai điều tra năng lực giám sát môi trường cộng đồng đối với khu công nghiệp tập trung vùng đồng bằng Bắc Bộ, phỏng vấn trực tiếp các lãnh đạo Ban quản lý các Khu công nghiệp, lãnh đạo công ty hạ tầng Khu công nghiệp, lãnh đạo địa phương và người dân sống xung quanh khu công nghiệp tại 10 khu công nghiệp tiêu biểu ở các tỉnh đồng bằng Bắc Bộ gồm: Hà Nội, Hà Nam, Nam Định, Thái Bình, Hải Phòng, Hải Dương, Hưng Yên, Ninh Bình, Vĩnh Phúc, Bắc Ninh. Báo cáo kết quả khảo sát sẽ là nền tảng cho các khuyến nghị thúc đẩy người dân tham gia công tác giám sát môi trường tại các khu công nghiệp địa phương.

3. Chương trình Nghiên cứu môi trường và xóa đói giảm nghèo tại Hương Hóa - Quảng Trị

Phân vi sinh nhả chậm khôi phục dinh dưỡng cho đất trồng sắn Hương hóa, Quảng Trị

Cây sắn là cây có sản phẩm làm nguyên liệu quan trọng cho nhà máy chế biến tinh bột sắn Hương Hóa.

Trong những năm qua người dân thuộc khu vực III, phía Tây Nam huyện Hương Hóa chủ yếu là đồng bào dân tộc thiểu số Pakô và Vân Kiều đã đưa cây sắn vào canh tác, cung cấp nguyên liệu cho nhà máy tạo thu nhập, từng bước xóa đói, giảm nghèo, nâng cao đời sống người dân ở khu vực. Tập tục của bà con chưa quen dùng phân bón canh tác cho cây sắn nên sau 4 năm canh tác năng suất củ sắn tươi giảm từ 35 tấn/ha (2004) xuống còn 17 tấn/ha (2008). Mặt khác giá phân bón cao (thấp nhất là 2,5 triệu VNĐ/ 1 tấn) cũng là rào cản lớn đến việc đưa phân bón vào canh tác sắn.

Năm 2010, Trung tâm Nghiên cứu Môi trường và Cộng đồng cùng Công ty TNHH MTV Thương mại Quảng Trị xây dựng đề cương Dự án “Sản xuất phân bón vi sinh giá rẻ cho cây sắn tại vùng miền núi huyện Hương Hóa, Quảng Trị” nhằm sản xuất nguồn phân vi sinh tại chỗ với giá rẻ nhất (dưới 1 triệu VNĐ/tấn sản phẩm), vận chuyển đến tận nơi trồng sắn, giúp bà con cơ hội có được nguồn phân vi sinh cần thiết bón cho cây sắn và các cây trồng khác.

Dự án được thực hiện bởi Công ty TNHH MTV Thương mại Quảng Trị và thành công lớn. Năng suất sắn tăng lên 23 tấn/ha, người dân tăng thu nhập, có nhiều công ăn việc làm, nhà máy sản xử lý được phần chất thải gỗ của sắn và đảm bảo có được nguồn cung nguyên liệu.

Đánh giá thực trạng sự tiếp cận các dịch vụ xã hội của đồng bào Pa Kô, Vân Kiều tại Vùng Lìa, Hướng Hóa, Quảng Trị

Vùng Lìa huyện Hướng Hóa, Quảng Trị là một huyện điển hình thành công của việc chuyển đổi từ mô hình sản xuất thuần nông mang tính tự cung tự cấp sang mô hình trồng cây công nghiệp hàng hóa. Các xã vùng Lìa là các xã biên giới nhiều khó khăn và nghèo nhất, điều kiện đất đai cằn cỗi. Người dân chủ yếu là dân tộc thiểu số Vân Kiều và Pa Kô, sống du canh du cư. Trong những năm gần đây, vùng đã chọn được được cây sắn là

cây kinh tế của vùng, cung cấp nguyên liệu cho nhà máy sản xuất tinh bột sắn Hướng Hóa.

Tiếp cận các dịch vụ cơ bản cho dân tộc Pa Kô, Vân Kiều là công tác lớn của địa phương. Do thiên tai rình rập, địa thế khó khăn nên hiệu quả của các dịch vụ còn yếu.

Trong năm 2011, CECR tiến hành khảo sát thực địa tại 08 xã Vùng Lìa, huyện Hướng Hóa, tỉnh Quảng Trị, nhóm nghiên cứu đến từng hộ gia đình phỏng vấn trực tiếp 400 hộ dân tại 8 xã, phỏng vấn sâu 60 người dân, thực hiện 25 cuộc thảo luận nhóm tập trung cho các nhóm đối tượng tại địa phương: 16 cuộc thảo luận với người dân, 08 cuộc thảo luận với các nhóm cung cấp dịch vụ xã hội cơ bản ở 08 xã, 01 cuộc thảo luận với nhóm các công ty, nhà máy trên địa bàn. Các cuộc thảo luận đều được đồng đạo người dân địa phương tham gia và trao đổi thông tin về thực trạng các dịch vụ xã hội tại địa phương, sự tham gia của người dân tới các dịch vụ, mong muốn của bà con về các dịch vụ xã hội cơ bản.

Kết quả cuộc điều tra được nhóm nghiên cứu thể hiện thông qua các báo cáo chuyên đề trong khuôn khổ đề tài nghiên cứu khoa học: Đánh giá thực trạng sự tiếp cận các dịch vụ xã hội cơ bản của đồng bào dân tộc thiểu số vùng trồng cây nguyên liệu công nghiệp.

Xây dựng năng lực tổ chức

Từ khi thành lập đến nay, Trung tâm Nghiên cứu Môi trường và Cộng đồng đang trong quá trình xây dựng và phát triển về cơ cấu tổ chức, nâng cao năng lực chuyên môn của cán bộ. Trung tâm xây dựng và củng cố mạng lưới cộng tác viên khoa học từ các trường đại học, các viện nghiên cứu, các tổ chức phi chính phủ nhằm mở rộng nghiên cứu chuyên sâu, tập trung vào các lĩnh vực quản trị môi trường và thúc đẩy sự tham gia của cộng đồng.

Về nội bộ, Trung tâm đặc biệt chú trọng đến việc nâng cao năng lực chuyên môn cho đội ngũ cán bộ nhân viên của tổ chức.

Số cán bộ nhân viên chính thức làm việc tại trung tâm từ khi thành lập đến nay tăng đáng kể về số lượng và trình độ chuyên môn. Trung tâm duy trì tổ chức các nhóm làm việc sáng tạo, chia sẻ kiến thức chuyên môn, đào tạo chỉ dẫn cho các cán bộ trẻ. Trung tâm tạo điều kiện, cử cán bộ tham gia các lớp học, tập huấn do VUSTA tổ chức Năm 2011, Trung tâm có 8 cán bộ chính thức, và mạng lưới khoảng 25 các cộng tác viên gồm các chuyên gia về nhiều lĩnh vực và tiếp tục hợp tác với nhiều trường đại học, các viện nghiên cứu, các cơ quan nhà nước và các tổ chức phi chính phủ.

Các đối tác chính

Các đối tác chính của Trung tâm Nghiên cứu Môi trường và Cộng đồng bao gồm: Trường Đại học Bách khoa Hà Nội, Trường Đại học Xây dựng, Trường Đại học Quốc gia Hà Nội, Quỹ Bảo vệ Môi trường Việt Nam, Đại sứ quán Hoa Kỳ; Đại sứ quán Cộng hòa Séc; Quỹ bảo tồn thiên nhiên thế giới IUCN; Công ty truyền thông Galaxy; Thư viện quốc gia Hà Nội; Công ty TNHH MTV Thương mại Quảng Trị.

Phương hướng phát triển 2012

Trung tâm tiếp tục tập trung vào các hoạt động trọng điểm như tổ chức Hội thảo Quốc tế về Hồ Hà Nội, xây dựng các mô hình cụ thể về quản lý hồ, và phát triển các lớp đào tạo cơ bản cho thanh niên và cộng đồng về bảo vệ môi trường và biến đổi khí hậu. Mặt khác, Trung tâm tiếp tục xác định rõ hơn lĩnh vực nghiên cứu quản trị tài nguyên và xây dựng các dự án nghiên cứu ứng dụng dựa trên nền tảng và thế mạnh của mình.

Công tác xây dựng năng lực tổ chức của trung tâm sẽ là một nhiệm vụ then chốt năm 2012. Trung tâm tiếp tục nâng cao năng lực chuyên môn, quản lý nguồn lực và quản lý tài chính thông qua các chương trình tập huấn áp dụng các hệ thống quản lý tiêu chuẩn nhà nước và quốc tế nhằm đưa các hoạt động có hệ thống và chuyên nghiệp hơn. Trung tâm tiếp tục xây dựng mạng lưới các đối tác hợp tác và mạng lưới thực hiện ở địa phương, đưa tầm ảnh hưởng kết quả áp dụng rộng rãi công tác xây dựng chính sách thể chế về quản trị bảo tồn và môi trường.